

Heydər Əliyev əsrinin 23-cü ili

41 il əvvəl - 14 yanvar 1982-ci il...

İndi həm müdrik dövlət xadimi Heydər Əliyevin, həm də Molla Pənah Vaqifin ruhu şaddır

Zamanı geri qaytarmaq olmasa da, tarix təkrar olunur. Təcrübə göstərir ki, bir xalqın milli-siyasi təqvimində tarixin təkrar olunması, ictimai yaddaşın bərpası - yenilənməsi isə, əsas etibarilə, milli köklərə, mənəvi dəyərlərə bağlı olan lider fenomenindən, xalq-lider vəhdətindən asılıdır. Bunun bir çox nümunələri tariximizin müxtəlif qatlarında və səhifələrində əks olunub - özünə yer tapıb, milli hafizəmizin silinməz izlərinə və hadisələrinə çevrilib.

Milli-mədəni və siyasi yaddaşımızın mühüm tərkib hissəsini, yeni və müasir tariximizin parlaq səhifələrini təşkil edən ən böyük hadisələrdən biri XVIII əsrdə yaşamış Azərbaycan şairi və ictimai-siyasi xadim, Qarabağ xanının vəziri olmuş Molla Pənah Vaqifin muzey-məqbərə kompleksinin (yeni-dən) yaradılmasıdır. Bu, sıradan bir quruculuq fəaliyyəti deyil, ümummillə lider Heydər Əliyevin və Prezident İlham Əliyevin xalqımız qarşısında ən böyük xidmətlərindən biridir. Daha dəqiq və daha yaxşı anlamaq üçün tarixə ekskurs etmək və bugünkü reallıqlara faktlar əsasında nəzər salmaq lazımdır.

Heydər Əliyev olmasaydı...

İlk məqam XX əsrin 60-cı illərini, olduqca mürəkkəb tarixi dövr və şəraiti əhatə edir. Məlum olduğu kimi, 1967-ci ilin əvvəllərində erməni millətçiləri tərəfindən əvvəlcədən hazırlanan plana əsasən 3 azərbaycanlı Xankəndidə xüsusi amansızlıqla qətlə yetirilmişdi. Təbii ki, məqsəd bəlli idi - hadisələri qızışdırıb milli zəmində qarşıdurma törətmək, nəticədə azərbaycanlıların bütün Qarabağ ərazisindən köçürülməsinin və ərazinin Ermənistanla birləşdirilməsinin əsaslarını yaratmaq. Həmin vaxt Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti yanında Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsinin sədri kimi Vətənə şəərəflə və ləyaqətlə xidmət edən Heydər Əliyev istintaqı şəxsən öz nəzarətinə götürmüş, məsələni dərinləndirərək araşdırmaq üçün Xankəndiyə getmişdi. O vaxt Şuşaya da gedən Heydər Əliyev ermənilərin təcavüzü nəticəsində dağıdılmış və yandırıl-

mış evlərin hələ də bərpa edilmədi-

yini görmüşdü. Eyni zamanda, o, Şuşada olarkən Molla Pənah Vaqifin məzarını ziyarət etmək istədiyini bildirmişdi. Vaqifin ölümündən 170 il sonra məzarının ziyarət edilməsi, şübhəsiz ki, milli və tarixi irsimizə xüsusi diqqətin, böyük hörmət və ehtiramın bariz nümunəsi idi. Amma Heydər Əliyev nitqlərinin birində gördüyü məzarın Vaqifə layiq olmadığını qətiyyətlə ifadə etmişdi. Yeri gəlmişkən, hələ 1903-cü ildə Firudin bəy Köçərli yazırdı ki, "Hal-hazırda Vaqifin qəbri çox acınacaqlı bir vəziyyətdədir və heç kəs onu qaydaya salmağın qeydinə də qalmır".

Beləliklə, Heydər Əliyev Molla Pənah Vaqifin məzarı üzərində abidə və türbə tikilməsi ilə əlaqədar müvafiq göstəriş vermişdi. 1982-ci ilin yanvar ayının 14-də Azərbaycan

Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi Heydər Əliyevin iştirakı ilə Molla Pənah Vaqifin məqbərəsinin təntənəli açılışı olmuşdu. Molla Pənah Vaqifin muzey-məqbərə kompleksi Şuşa şəhərinin ən səfəli yeri olan Cıdır düzündə yaxın bir ərazidə - dahi şairin məzarı üzərində inşa edilmişdi. Burada M.P. Vaqifin Şuşa həyatını əks etdirən dövrlərə aid olan 80-ə yaxın eksponat da nümayiş etdirilirdi. Bütün bunlar milli-mənəvi dəyərlərə

hörmət, milli irsə sahib çıxmaq və gələcək nəsillərə böyük miras buraxmaq idi.

Eyni zamanda, həmin səfər çərçivəsində Heydər Əliyev Vaqif Poeziya Günlərinin keçirilməsi ilə bağlı göstəriş vermiş və həmin ilin 29 iyul - 3 avqust tarixlərində Şuşada Vaqif Poeziya Günləri keçirilmişdi. Bu poeziya bayramı həmin tarix-

dən etibarən hər il avqust ayında şairin vətəni Qazaxdan başlayıb, Şuşanın əsrarəngiz Cıdır düzündə yekunlaşırdı.

Beləliklə, Heydər Əliyev olmasaydı, bütün bu işlər görülməyəydi, xalqımızın mənəvi-mədəni dəyərlərinin, ictimai yaddaşımızın və tarixi keçmişimizin aşınmaya məruz qalması qaçılmaz olacaq, milli ləyaqətimizin bərpasından söhbət belə getməyəcəkdi.